

Strípky Čriepky

Časopis Čechů, Moravanů, Slezanů a Slováků na Novém Zélandě

Číslo 2 (No.2)

Únor 2008 (February 2008)

Ročník 19 (Vol. 19)

Rožnov pod Radhoštěm

Rožnov pod Radhoštěm byl založen v polovině 13. století, mezi lety 1246 – 1267, olomouckým biskupem Brunem ze Schaumburku. Právě z roku 1267 existuje první zmínka o městě. Bruno ze Schaumburku tehdy před odjezdem

na křižáckou výpravu uvedl město v seznamu svého majetku. Založení města v uvedeném roce dokladuje latisnaky sepsaná poslední vůle tohoto biskupa ze dne 28. listopadu 1267, v níž je následující oddíl: „Na třetí však straně (ve příčině hranic panství Hukvalského jím koupeného) Rožnov a Hrachovec (Rosenowe et Grabowe), které jsou mino starý okršlek církve naší, avšak osady od nás založené“. Město bylo založeno při Brunových kolonizačních snahách prý doslova "na zelené louce" a bylo původně celé dřevěné. Domy na náměstí stály v rovných řadách, podloubí spočívala na sloupech s pavlačí. V průběhu let se v Rožnově vystříдалo několik šlechtických rodů. Roku 1548 získali panství Žerotínové a udrželi si ho až do 19. století. Za jejich vlády došlo v Rožnově k rozkvětu hospodářství i řemesel. Významným se ve městě stalo sklářské řemeslo a tkalcovství. Tkaním plátna a mušelínu byl Rožnov známý v celé rakouské monarchii. Už v roce 1687 je v Rožnově uváděna papírna a od roku 1712 také pivovar. Věhlasu dosáhlo valašské vyšívaní.

Není ale vyloučena možnost, že již před rokem 1267 na území dnešního Rožnova žili osadníci a biskup osadu jen rozšířil nebo právně uspořádal. Ale na mapě ze 13. století ještě Rožnov poznačen není; byl jen menší osadou. Bruno považoval tento koutek Moravy za velmi důležitý, poněvadž činil snadný přechod do

Uher, jichž král Běla v nepřátelství žil s Přemyslem Otakarem II. Rožnov byl té doby z této strany poslední osadou u hranic moravsko-uherských a tudíž strážcem přechodu toho.

Nedaleko založené osady na jihozápadní straně se zdvihal nad řekou Bečvou homolovitý vrch

sopečného původu pojmenovaný jako Hradisko a na něm byl postaven stejnojmenný hrad.

Jestli hrad na kopci Hradisku vystavěl biskup Bruno či až jeho nástupce v majetku, není známo, ale již roku 1310 tam stál a slul hrad nad Rožnovem.

Středověk

A právě zřícenina gotického hradu připomíná středověkou historii města. Původně strážní hrádek stál na kopci Hradisko nad městem od 13. století. Postupně se rozrůstal a spolu s hrady Helfštýnem a Hukvaldami sloužil k ochraně Moravy před uherskými nájezdníky. V průběhu let se zde vystřídal šlechtický rod pánů z Kravař, Cimburkové nebo sedmihradský vévoda Petr.

Hradního sídla nad městem se zmocnil i loupeživý rytíř Jan z Messenberka. Své zkázy se hrad dočkal v 15. století - na rozkaz císaře Ferdinanda I. byl částečně rozbořen roku 1539, kdy se v něm usadili zbojníci.

Při archeologickém výzkumu se v minulých letech podařilo v prostorách hradní zříceniny objevit unikátní gotické kachle.

Na počátku XIX. století měl Rožnov ještě vesměs dřevěné domy, jen na náměstí stály čtyři nízké zděné. První větší jednoposchodový dům byl vystavěn teprve roku 1839. Jen zvolna se dřevěné městečko měnilo na kamenné.

Obyvatelé se převážně živilo málo výnosným zemědělstvím a pastevectvím.

Podle pastevců - valachů byli osadníci nazýváni Valaši a celá oblast Valašsko.

Radhošť a Pustevny jsou podnes spojovány se salaši, kolibami a početnými stády oveček.

Ještě v polovině minulého století se jich na hřebenech Beskyd páslo až 15 tisíc. Pečoval o ně bača, z jejich mléka vyráběl ovčí sýr brynz a syrovátku zvanou žinčici.

Lázeňství

V roce 1796 si zdejších příznivých klimatických poměrů povšiml brněnský lékař dr. Kročák a poslal sem první čtyři neduživce s prsní chorobou. Překvapivě dobrý výsledek a narůstající počet hostů dal podnět ke vzniku klimatických lázní. Ty založil roku 1820 tehdejší ředitel zdejšího panství Josef Drobník. Zpočátku se léčilo žinčicí a terénními vycházkami, později také koupelemi a elektroterapií. Největšího rozkvětu dosáhly klimatické lázně na počátku 20. století, kdy během letní sezóny přijíždělo do Rožnova až 3000 hostů téměř z celého světa. Po lázeňské kolonádě v rožnovském parku se procházeli také světoznámý lékař, zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud, a zakladatel genetiky Georg Mendel.

Lázně sloužily k léčbě nemocí dýchacího ústrojí, plic a také srdce.

Tečku za lázeňskou historií učinila druhá světová válka. Zdravé klima, krása okolní krajiny a přívětivé město však zůstaly, lázeňskou historii tak v současnosti připomíná snad už jen lázeňský dům v městském parku.

Po roce 1945

Největší rozmach zaznamenalo město po druhé světové válce, kdy v něm byl postaven průmyslový podnik Tesla. Počet obyvatel Rožnova vzrostl do současnosti na čtyřnásobek a blíží se ke dvaceti tisícům.

Pro Rožnov pod Radhoštěm je charakteristická původní zástavba na levém břehu řeky Bečvy, a také typická

architektura minulých desetiletí s panelovými domy a rozsáhlou průmyslovou sférou v severozápadní části. Půlkruhem kolem historického jádra města se rozkládá městský park. Již v minulosti v něm byly pro lázeňské hosty upraveny stezky se sedátko. I v současnosti má mnoho půvabů - jezírko či lipovou alej, vysazenou počátkem tohoto století. V centru městského parku stojí někdejší léčebný dům, dnes vkusně restaurovaná budova, sídlo I. valašského hostinského pivovaru.

K památným objektům ve městě patří katolický chrám, zasvěcený Všem Svatým, postavený v letech 1748-52. Za povšimnutí stojí budova současného sídla Chráněné krajinné oblasti Beskydy, historická stavba, vybudovaná před 200 roky, původně první rožnovská škola, pak fara a později pekárna. I dnes mění Rožnov pod Radhoštěm svou tvář. Jsou rekonstruovány měšťanské domy na náměstí. Vzniká nové obchodní centrum Na zahradách. Vyrůstá nově stylizovaná vilová městská čtvrť Stráž.

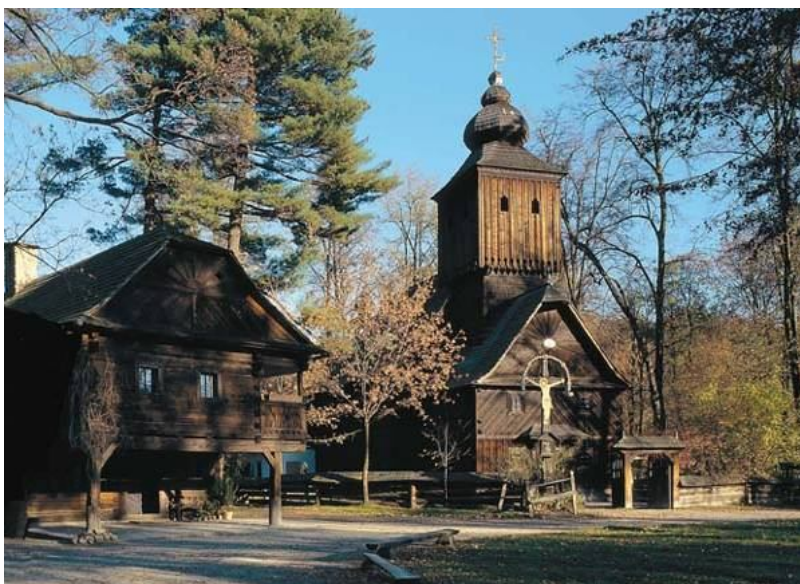
Průmysl

Z průmyslu bylo na Rožnovsku rozšířeno zejména tkalcovství. Už v roce 1687 je v Rožnově uváděna papírna a od roku 1712 také pivovar. Věhlasu dosáhlo valašské vyšívání. K tradičním výrobkům patřily štípané šindele, dýmky z jalovce a další výrobky ze dřeva. V okolních vesnicích stávaly skelné hutě. Průmysl v současnosti reprezentuje více než stovka firem, nacházejících se v průmyslovém areálu bývalého podniku Tesla. Tradici pletářství dnes udržuje podnik LOANA, zachovalo se papírenství. I při existenci prosperujícího průmyslu a úspěšně se rozvíjejícím drobném podnikání si město udržuje svůj tradiční ráz. Rožnov pod Radhoštěm je významným kulturním a zejména turistickým centrem.

Díky své poloze, chráněné okolními kopci od severu, se město stále vyznačuje příznivým klimatem. Tlumené karpatské větry, které do rožnovské kotliny proudí, rozptylují mlhy a udržují v Rožnově po větší část roku slunečné počasí.

Rožnov pod Radhoštěm – srdce Valašska

Kdysi dřevěné městečko, milé a rázovité, voňavé dřevem letitých jedlí, ze kterých bylo postaveno, se rozkládá po obou březích řeky Bečvy. Ještě počátkem dvacátého století zde byly v malebném údolí na úpatí

památné hory Radhošť světově proslulé klimatické lázně. V posledních desetiletích se Rožnov pod Radhoštěm proměnil v moderní turistické, kulturní, obchodní a průmyslové centrum. Město, obklopeno sluncem prozářenými loukami, modrými horami, stráněmi vonícími jalovcem a borůvkám, si podnes uchoválo přívětivou tvář. Kdo někdy do Rožnova zavítal, rád se vrací.

V současné době je Rožnov proslaven především Valašským muzeem v přírodě, které je tvořeno souborem dřevěných lidových staveb přenesených z valašského regionu do prostředí městského parku (Dřevěné městečko) a na přilehlou stráň (Valašská dědina a Mlýnská dolina). Dvě posledně jmenované části tvoří živé muzeum. Technické vodní stavby, mlýn, pila a hamr jsou v provozu, na políčkách Valašské dědiny se pěstují tradiční plodiny, obyvatelé chovají drůbež a dobytek. V prostorách Valašského muzea se každoročně konají vystoupení národopisných souborů v rámci celoročního folklorního festivalu „Valašský rok“, sestávajícího z 60 programových akcí.

Valašské muzeum je nejstarším a největším svého druhu ve střední Evropě. Vzniklo v roce 1925 a ročně jej navštíví více než půl milionu návštěvníků, využívajících služeb průvodců, kteří podávají výklad ve čtyřech jazycích. Lidové umění dalo základ bohaté kulturní tradici, ve které dnes pokračují národopisné soubory, hudební tělesa, pěvecké sbory a výtvarní umělci.

Svou polohou je Rožnov přímo předurčen pro rekreaci a sport. Město a jeho okolí je vybaveno řadou sportovišť pro zimní i letní sporty. V jeho okolí se nacházejí stovky kilometrů značených turistických cest a cyklistických tras v nadmořských výškách od 350 do 1150 m. Milovníci rybářského sportu si mohou prověřit své umění v pstruhových vodách, případně ve vodách přehrad a rybníků, nacházejících se v nedalekém okolí Rožnova.

Tipy na výlety v okolí Rožnova.

K nejvíce navštěvovaným lokalitám v Beskydech patří Pustevny a hora Radhošť. Od nultého kilometru v Rožnově vedou do těchto míst značené turistické trasy. Na Pustevnách stojí dřevěné secesní stavby, které slouží jako restaurace a hotel. Postaveny byly koncem 19. století. Na vrcholu Radhoště se nachází kamenná kaple s dřevěnou zvonící, kterou obyvatelé Valašska

vybudovali v 19. století. Zasvěcena je svatému Cyrilu a Metodějovi. Turistické trasy vedou z Rožnova také na kopec Soláň, který byl v minulosti centrem valašských malířů. Po další trase, která vede po hřebenu veřovických vrchů, lze dojít k chatě na kopci velký Javorník.

Přebráno z Internetových stránek města Rožnov pod Radhoštěm